

ארץ ישראל זיכרון זהות ושייכות

רקע למורה על היחידה

היחידה עוסקת בבירור משמעות הקשר של היחיד והעם לארץ ישראל מתוך החיים כאן והדילמות שהם יוצרים. היא בוחנת שאלות דוגמת כיצד לשלב בין חיים בארץ, זיקה לאומית-יהודית מלאה, ומעורבות בתרבות העולמית; מהן המחויבויות והבחירות הנדרשות; מה המשמעות של להיות חלק מעם בארץ בעידן המודרני. התלמידים ייחשפו לדמויות, למקורות ולסיפורים ספרותיים והיסטוריים, שממחישים את הקשר לארץ ומציגים עמדות שונות ביחס לזהות משלבת, מחויבות אישית וזיקה קולקטיבית.

השאלה המניעה

האם הזיקה שלנו למקום נובעת מהקשר היסטורי, אמוני ומסורתי או מעצם מגורינו כאן בצד משפחה, חברים והקהילות המרכיבות את עמ"י ואחריות לרווחתו ולשגשוגו?

מטרות היחידה

מטרות פדגוגיות:

- עידוד חשיבה ביקורתית על זהות יהודית-ישראלית
- חיבור בין טקסטים מקראיים, היסטוריים וספרותיים לבין שאלות זהות עכשוויות
- פיתוח יכולת ניתוח והבנה של דילמות חיים בארץ

מטרות תחומיות:

- מורשת והיסטוריה: חקר הקשר ההיסטורי והתרבותי בין העם לארץ
- ספרות: הבנת ייצוגים ספרותיים של אהבת הארץ וזיקה לזהות

מטרות בין-תחומיות:

- חיבור בין ידע היסטורי, תרבותי וזהותי לפעולה ערכית

מטרות ערכיות:

- טיפוח מחויבות אישית וקהילתית
- טיפוח כבוד לזיקה הייחודית לארץ ולשונות התרבותית

מטרות מיומנויות:

- קריאה פרשנית והבנת טקסטים
- ניתוח עמדות, זיהוי קולות שונים
- כתיבה רפלקטיבית ודיאלוגית
- ניסוח טיעונים והבעת עמדה מנומקת

מפת היחידה

השאלה המניעה

האם הזיקה שלנו למקום נובעת מהקשר היסטורי, אמוני ומסורתי או מעצם מגורינו כאן בצד משפחה, חברים והקהילות המרכיבות את עמ"י ואחריות לרווחתו ולשגשוגו?

ידע ומקורות

מהו בית ומהו זיכרון?

שורשים וזיקה היסטורית

הבית הוא כאן ועכשיו

הזיקה לארץ ישראל נארגת מתוך שלושה חוטים שלובים: קשר היסטורי-אמוני המחבר בין העם למקומו לאורך הדורות, חיים יומיומיים כאן, לצד משפחה, חברים וקהילה, שהופכים את הארץ לבית ממשי, ושאיפה להיות חלק מתרבות עולמית מבלי לאבד את הייחוד. היחידה מזמינה לבחון דרך דמויות, מקורות ספרותיים וסיפורים היסטוריים מה פירוש להיות נאמן לעם ולארץ בעידן שבו הגבולות בין שייכות מקומית לאוניברסלית נדחפים כל הזמן.

דיון בשאלה המניעה

הדילמה הגדולה

שיא הדיון הדיאלקטי ביחידה. אנו משתמשים ב"פרשת אוגנדה" כמעבדה חיה לבחינת המתח בין שתי הנקודות המבט שלמדנו.

נקודת מבט ב'

זהות יהודית-ישראלית נובעת מעצם מגורינו בארץ לצד משפחה וחברים והקהילות המרכיבות את עמ"י ואחריות לרווחתו ושגשוגו.

נקודת מבט א'

זהות יהודית-ישראלית מתגבשת מתוך חיים בארץ. הארץ היא בית ממשי, לא רק זיכרון.

סיכום והצגת תוצר אישי

בנתיבי זהות – מסע בין עבר להווה

סיכום התובנות מהיחידה

שורשים וזיקה היסטורית

מטרות השיעור

ערכים	מיומנות	תוכן
טיפול הכרה בערך ההמשכיות והזיקה הייחודית לארץ ישראל.	קריאה פרשנית של טקסטים קנוניים, יכולת לזהות מסרים סמויים וחיבור רעיונות עתיקים למציאות ימינו.	הבנת נקודת מבט א': זהות יהודית ישראלית משמעותית מתקיימת בארץ ישראל בזכות הקשר ההיסטורי והדת. הכרת מושג ה"זיקה לדורות".

מבנה השיעור

1 פתיחה (10 דקות)

מקורות ומשאבי הלימוד - ראה "[ספריית תוכן ומקורות](#)"

דרכי הוראה

תזכורת מהשיעור הקודם

האם הזיקה שלנו למקום היא רק רגשית וחברתית או נטועה בחיבור לעבר?

מיומנויות	מוקדי לימוד
חשיבה אנליטית, קישור ידע קודם	החיבור בין הזהות היהודית ישראלית לארץ - זיקה לדורות
תוצר לשלב זה	
שיתוף אישי	

2 גוף השיעור (25 דקות)

מקורות ומשאבי הלימוד - ראה "ספריית תוכן ומקורות"

- מקור קבוצתי: דברים י"א, י"א-י"ב: "וְהָאָרֶץ אֲנֹכִי אֶתֶם עֲבָדִים שְׂמָה לְרִשְׁתָּהּ... אֶרֶץ אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ דִּרְשׁ אֶתָּה תִּמְדֵּךְ, עֵינֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בָּהּ מֵרָאשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה."
- שירה: "לבי במזרח" / רבי יהודה הלוי

דרכי הוראה

קריאת טקסטים:

פסוקי דברים ושירו של ריה"ל.
קריאה קולית, עבודה בזוגות לניתוח שאלות מנחות
שאלות מנחות לדיון:

- לפי הפסוק מדברים, מה הופך את הארץ למיוחדת? האם זו איכות החיים בה או משהו רוחני?
- בשירו של ריה"ל, המשורר חי בספרד אך לבו בירושלים. מהו הקונפליקט שהוא חווה? האם הוא יכול להיות "יהודי שלם" גם כשהוא רחוק מהארץ?
- חברו את הטקסטים הללו למשפט ממגילת העצמאות: "והעם לא חדל מתפילה ותקווה לשוב לארצו ולחדש בתוכה את חירותו המדינית". כיצד הם מבססים את עמדה א'?

מיומנויות	מוקדי לימוד
חילוף מידע, עבודת צוות, זיקוק טיעונים	הקשר בין "קדושת הארץ" לבין "זהות העם"
תוצר לשלב זה	
מילוי דף עבודה, טבלה	

3 סיכום השיעור (10 דקות)

מקורות ומשאבי הלימוד - ראה "ספריית תוכן ומקורות"

- מגילת העצמאות

דרכי הוראה

דיון מסכם

משימת קישור: כיצד רעיונות אלו משתקפים במגילת העצמאות?

מיומנויות	מוקדי לימוד
השוואה, הכללה, חשיבה מערכתית	משימת קישור: כיצד רעיונות אלו משתקפים במגילת העצמאות?
תוצר לשלב זה	
כתיבת פסקה המקשרת בין מקורות היסטוריים למגילה.	

ספריית תוכן ומקורות

- מקור קנוני: דברים י"א, י"א-י"ב: "וְהָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ... אֶרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ דִּרְשׁ אֶתָּה תָּמִיד, עֵינֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בָּהּ מִרְאשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה."
- שירה: "לבי במזרח" / רבי יהודה הלוי
- מגילת העצמאות